

O. František Blachnický

ABSTINENTSKÉ KRÉDO

Kruciáty osvobození člověka

Překlad Martina Kuchyňková

Korektury sestra Siarda Trochtová

1.

Kruciáta osvobození člověka, nazvaná též Dílo Neposkvrněné Matky církve, je mariánským hnutím (...), které pevně stojí na bázi úplné abstinence od alkoholu. Kruciáta ve svých řadách sdružuje jen úplné abstinenty a směřuje k tomu, aby co nejvíce lidí, ve jménu lásky k Neposkvrněné, naklonila k rozhodnutí úplně se zříct alkoholu. Kruciáta zásadně nesouhlasí s uplatňováním jakékoliv formy „umírněné“ abstinence, spočívající například ve zřeknutí se pouze vodky nebo jiných vysokoprocentních alkoholických nápojů a zároveň s tolerancí k požívání nápojů s nízkým procentem alkoholu.

2.

Abstinenti Kruciáta osvobození člověka rozumí **úplné a dobrovolné zřeknutí se alkoholu jako nápoje** – v jakékoli formě i v jakémkoli množství. Tato definice nezahrnuje užívání alkoholu v jiném charakteru, například jako lék (jestliže se alkohol vyskytuje jako základ skutečného léku) nebo při liturgických úkonech. Také požívání alkoholu v potravě (např. v zákuscích nebo v bonbónech) není zásadně proti pojetí abstinence. Z takto popsané definice abstinence vyplývá, **že tu nejde o potírání alkoholu jako takového**, ale o potření zvyku pít alkoholu.

3.

Kruciáta také, ve shodě s morálním učením církve, považuje abstinenci a stejně i pravdivé umírněné pití alkoholických nápojů za skutečnosti v morálním pohledu mravně nelišné. Kdo pravdivě a umírněně občas požívá alkoholické nápoje, nedopouští se tím ještě žádné etické nedokonalosti a není možné mu z toho důvodu nic vytknout. Etické hodnoty nabývá praktikování abstinence nebo umírněnosti právě s ohledem na motivy či okolnosti. Hnutí střízlivosti Kruciáty proto nechce, aby abstinence se uskutečňovala **z morálního přinucení nebo příkazu. Netvrdí také, že abstinence sama v sobě je eticky lepší než umírněnost při požívání alkoholických nápojů.** Tím se také toto hnutí výrazně odlišuje od abstinujících jedinců nebo seskupení, která považují samotnou abstinenci za eticky dokonalejší než umírněnost a která by chtěla zavést všeobecný morální závazek praktikování abstinence pro všechny lidi. **Tento závazek totiž existuje jen pro určité kategorie lidí, příp. za určitých**

okolností (alkoholici a jejich děti, lidé, kteří vykonávají určité druhy povolání, trpící na určité nemoci atp.).

Kruciáta osvobození člověka propaguje dobrovolnou abstinenci z **nadpřirozených a společenských motivů** hlavně proto, že ji považuje za skutečný prostředek k dosažení cíle, kterým je společenský boj s alkoholismem. Různé námitky, např. že propagace abstinence je projevem přehnané rigoróznosti, puritanismu, popř. ducha manichajské sekty atd., jsou zcela neopodstatněné a jsou příčinou neporozumění podstatě abstinence v katolickém hnutí střízlivosti. **Neporozuměním je také argumentace, že rozumná umírněnost více odpovídá katolickému duchu než rigorózní abstinence**, protože v hnutí střízlivosti, v otázce umírněnosti či abstinence, nejde vůbec o morální hodnocení obou praktik, ale o hodnocení jejich užitečnosti v boji s velkým zlem a **o jejich využití z hlediska prostředků praktického řešení problémů s alkoholem.**

4.

Kruciáta se **neopírá ve své abstinentské motivaci o argumenty lékařského charakteru** a nesdílí názor těch, kteří tvrdí, že všichni musí být úplnými abstinenty od alkoholu, protože každá (i ta nejmenší) dávka alkoholu už je vždy škodlivá zdraví. Třebaže moderní medicína stále lépe zná škodlivost působení alkoholu a stále více se přiklání směrem k udílení všeobecných doporučení abstinence, tato argumentace se v praxi ukazuje jako málo účinná a nedostatečná k probuzení masového, pružného a dynamického protialkoholového hnutí. Proto je v hnutí tato motivace přijímána jen **jako motivace pomocná**. Neznamená to však, že KOČ odmítá hlas medicíny o škodlivosti působení alkoholu na lidský organismus. Kruciáta zásadně souhlasí s varováním odborníků, že alkohol je „jedem pro buňky (zvláště mozkové) a drogou číslo jedna“ a uznává výsledky výzkumů o škodlivosti alkoholu na lidský organismus. Nechce však, z výše uvedených důvodů, odvozovat svou motivaci k abstinenci jen z argumentů zdravotních a medicínských.

5.

Kruciáta osvobození člověka **odmítá veškeré nevhodné či neúčinné formy argumentace**, které jsou převážně příčinou předpojatosti a vnitřního odporu podpory alkoholismu, které je možné často potkat u šlechtných lidí, kterým určitě pravdivě záleží na společenském boji s ním. Oprávněnost a potřebu, užitečnost a význam abstinence vidí Kruciáta osvobození člověka v jiné rovině, zejména **v rovině nadpřirozené a také v rovině praktické, kde o hodnotě nějakého prostředku či metody rozhoduje její účinnost.**

6.

Abstinence v Kruciátě osvobození člověka má především **hodnotu nadpřirozenou jako akt pokání**, náhrada za hříchy opilství. Jde v ní o **dobrovolné zřeknutí se věci – která sama o sobě ještě není špatná ani zakázaná – z motivu lásky k Bohu a k bližnímu.**

Takto pojatá abstinence má v katolické nauce o ctnostech stejné opodstatnění jako půst od masa a to též důstojným způsobem vede ke svobodě na bázi dobrovolné chudoby a dobrovolné poslušnosti vůči Kristu. Tato skutečnost se vždy těšila uznání a podpory církve.

Papež Pius XII. psal v dopise předsedovi německého abstinentního sdružení „Kreuzbund“: Katolická církev nemůže podporovat nucenou, všeobecnou abstinenci. Závazek úplné abstinence od alkoholu totiž existuje jen tam, kde se nedá náruživost ovládnout jiným způsobem. Avšak **dobrovolná abstinence, praktikovaná jako smír za hříchy neumírněnosti a jako příklad pro bližní**, abychom je přinejmenším pozdrželi od nadměrného užívání alkoholických nápojů, **to je apoštolát, který církev přijímá a uznává, chválí a žehná mu.**

V odvolání na Kruciátu střízlivosti v letech 1957-1960, na jejíž tradici navazuje Kruciáta osvobození člověka, projevila Jeho Eminence Otec Kardinál Stefan Wyszyński, Primas Polska, uznání církve požehnáním poslaným Kruciátě dne 28.10.1957: **Jde nejen o to, aby se lidé zřekli vodky, ale aby se jich co nejvíce zřeklo všech alkoholických nápojů z nadpřirozeného motivu. Porozuměli jste té pravdě.** Kráčejte tedy kupředu za ní. Učte lidi lepšímu, Božímu pojetí střízlivosti. Ukažte jim abstinenci z té nejkrásnější stránky: jako náhradu Bohu za všechna zneuctění, kterých se mu dostává od těch, kteří v opilosti zapomínají na důstojnost svého lidství. Ať co nejvíce našich bratří a sester porozumí, že **tímto skutečně velkorysým zřeknutím se mohou u Boha vyprosít slitování nad lidmi**, kteří ztratili soudnost v požívání alkoholu, slitování nad jejich rodinami a okolím, **slitování nad naším národem**, který se řítí do propasti závislosti.

Kard. Franciszek Macharski v dopise k Týdnu modliteb o střízlivost národa (roku 1979) píše: Prosím vás, pro lásku Pána Ježíše, abyste zvolili námahu střízlivosti nebo i úplné zřeknutí se alkoholu. Prosím o to na přímělu Nejsvětější Matky, kterou uctíváme na Jasně Hoře, v Kalvárii Žebřidovské, na tolika místech poutí, ve všech kostelech a rodinách.

Nechť je to náš dar k jubileu duchovní a morální obnovy národa.

Nechť je to **naš dar pro Boha za Svatého Otce!** Nechť je to náš dar k přivítání Svatého Otce v naší zemi! Dar každého osobně, dar rodin, farností, dar každého společenství dospělých, mládeže i dětí.

A Svatý Otec Jan Pavel II. promluvil k Polákům při střeďeční audienci dne 21. března 1979: **Člověk nemůže být sebou, prostě nemůže být sám sebou, není hoden svého jména, jestliže si nedokáže říct „ne“.** Toto „ne“, to je právě smysl Velkého postu. Praxe postu nám pomáhá vyslovit toto tvořivé „ne“.

K tomu, abychom si uměli odříct nedovolené věci, je třeba umět si odříct i věci dovolené. S jistotou v naší polské velkopostní praxi vnímáme zvláštním

způsobem hlas potřeby střízlivosti. Nedávno jsem četl v Tygodniku Powszechnym výzvu mého nástupce v Krakově na toto téma. Nemohu udělat nic jiného, než říct, že se pod tou výzvou z celého srdce podepisuji a celým srdcem ho opakuji na adresu všech, kteří potřebují toto „ne“, aby zachovali lidskou hodnotu a aby sloužili společnému dobru rodiny, národa, vlasti. Kéž tolik stačí, ostatní už si chtějte sami domyslet.

7.

Abstinence má také ohromnou praktickou hodnotu v boji s alkoholismem jako **prostředek nutný a skutečně úderný k záchraně alkoholiků.**

Dnes každý ví, **že alkoholik může být zachráněn od závislosti jedině pod jednou podmínkou, že se stane úplným abstinentem od alkoholu až do konce života.** Avšak aby alkoholik, zpravidla člověk slabé vůle, mohl vytrvat v předsevzetí abstinence, musí najít **morální oporu v dobrovolných abstinencech** se silnou vůlí, těšících se vážnosti u druhých; musí se dostat do abstinentského centra, nebo alespoň do centra, kde **přítomnost jednoho nebo několika abstinentů přemohla všeobecný společenský trend nucení k pití.** Z toho pramení požadavek dobrovolné abstinence, rozhodnutí k záchraně bližních, kteří se stali obětí závislosti z motivu lásky k bližnímu. Abstinence se nám jeví v tomto rozměru jako nezbytný skutek záchrany alkoholiků a také jako **čin křesťanské lásky k bližnímu.**

8.

Abstinence nabývá také velkého významu z hlediska **protialkoholové prevence, zvláště ve vztahu k dětem a mládeži.** Udržení dětí a mládeže v úplné abstinenci co nejdříve čas, to je výchovný požadavek, jehož cenu a potřebu dnes nikdo rozumný nepopírá. Realizace tohoto požadavku bude však prakticky nemožná, jestliže se mládež nebude stýkat **s příkladem abstinence vychovatelů a jinými představiteli starší generace, zvláště těch, kteří jsou pro ni vzorem a autoritou.** Jestliže bude v očích mládeže pití alkoholu věcí dovolenou „jen dospělým“, pak bude právě skutečností, která je atraktivní a přitahuje.

9.

Abstinence je skutečně potřebná zvláště, co se týká **zvyku pití, které všeobecně panuje ve společenském životě, a s ním spojené společenské nucení k pití.** Zvykové pití – to je hlavní základ alkoholismu. Dokud trvá, nemůžeme mluvit o záchraně alkoholiků a o ochraně mladé generace před závislostí. **Reforma společenských zvyků,** přemožení "společenského teroru" alkoholismu, to je naprosto nutná podmínka, aby protialkoholové akce byly úspěšné. Toho se ovšem nedá dosáhnout bez abstinence. Proto se abstinence stává nutným prostředkem v boji s novodobým alkoholismem. To je důvod, proč Kruciáta osvobození člověka stojí tak pevně na základě propagování abstinence

a zásadně přijímá tezi zformulovanou O. Janem Kapicem: **Novodobý alkoholismus se nedá překonat bez abstinence.** Z tohoto úhlu pohledu je třeba také uvážit problém tzv. nevinných, symbolických přípitků. Sklenička vína může být nedůležitá v etickém nebo zdravotním ohledu, ale není lhostejná v taktice protialkoholového hnutí, protože znamená podporu a umocnění alkoholového zvyku, který je ve své podstatě nejzávažnějším pramenem alkoholizmu.

10.

Kruciáta osvobození člověka propaguje zaměřit abstinenci také na vztah k vínu a pivu. Kruciáta nemůže rezignovat z tohoto požadavku, ačkoli to budí nejvíce odporu, nesouhlasu a námitek, neboť by to později zbavilo účinnosti celou akci Kruciáty. Pití vína a piva totiž, přestože bývá považováno za méně škodlivou formu pití než konzumování vodky, je však více škodlivé z pohledu vystříhání se závislosti na alkoholu a zejména vzniku závislosti. **Zároveň tedy vzhledem k záchraně alkoholiků, stejně i z úhlu pohledu prevence, je třeba v protialkoholovém hnutí mít požadavek abstinence od piva i vína.**

11.

Kruciáta osvobození člověka propaguje abstinenci s ohledem na její výchovnou hodnotu. Je dokonalým **prostředkem k podpoře ctnosti mírnosti, silné vůle a charakteru a především dnes tak potřebné samostatnosti, nezávislosti a morální odvahy, uschopňující jít proti proudu mínění, názorů a všeobecných zvyků.** Je také dokonalým **prostředkem rozlišování, odlišení se od pasivní, netečné, nečinné masy** a organizace jednotné protialkoholové akce aktivních lidí, "idealistů" s pocitem odpovědnosti a se zaměřením na apoštolát. Jen takoví lidé, kteří se rozhodnou k záchraně bližních a národa před pohromou, neštěstím alkoholismu k dobrovolné oběti zřeknutí se alkoholu, kteří se sami osvobozují od různého přehánění a zaujmou nekompromisní postoj vůči alkoholovým zvykům, jsou schopni k vedení boje a k vytvoření aktivního, bojovného a tedy i vítězného protialkoholového hnutí. Abstinence je skutečným heslem, vůdčí myšlenkou, která mobilizuje k boji s alkoholismem. Umírněnost naopak – sama o sobě se jeví jako pěkné chování – není jako prostředek v boji s alkoholismem tak užitečná. I kdyby všeobecná umírněnost byla jedním z cílů protialkoholového hnutí, úspěchu v boji s alkoholismem je možné dosáhnout jen skrze dobrovolnou abstinenci mnohých. **Umírněný člověk zaujímá v boji s alkoholismem roli lhostejnou, nestrannou a neutrální, teprve abstinent vnáší pozitivní přínos do díla vystřízlivění národa.** Z tohoto ohledu Kruciáta osvobození člověka považuje za bezcílné organizovat v protialkoholovém hnutí umírněné lidi, a naopak propaguje soustředěnou úplnou abstinenci.

12.

Abstinentská idea hlásaná Kruciátou osvobození člověka nabývá ještě **zvláštní hodnoty a atraktivnosti díky jejímu spojení s ideou osvobození člověka.**

Vědomě přijatá abstinence dobrovolně osvobozuje toho, kdo ji praktikuje, protože osoba vymezuje a realizuje sama sebe skrze rozhodnutí. Čím je toto rozhodnutí zralejší, tím plněji člověk uskutečňuje sebe jako osobu.

Čin abstinence osvobozuje:

- od lidských ohledů, které často ochromují svobodné jednání člověka;
- od bemyšlenkovosti; člověk vystavený tlakům, reklamám, zvykům není svobodný - svobodný je tehdy, když i volí rozumně;
- od závislosti na alkoholu; časté užívání alkoholu vede totiž k nepokoji a neschopnosti rozhodování. Alkoholici nejsou svobodnými lidmi. Jen abstinence dává úplnou záruku ochrany před takovou závislostí;
- od nucení, které vede lidi do postoje, popsaného často slovy „musel jsem“.

Abstinence osvobozuje druhého člověka skrze solidární postoj tam, kde ho chceme doprovázet. Místo hlásání hesel a programů, které ještě nepřinesly vysvobození, je tu „taktika podané ruky“. Osvobozující jiné, osvobozujeme sebe. Konečně osvobozující vede, doprovází osvobozeného ke Kristu, který je ideálem a uskutečněním naší svobody.

Jen svobodný člověk může osvobozovat jiné. Tito svobodní lidé pak mohou vytvořit „nové Gedeonovo vojsko“.

ISBN 83-912260-1-8

Vydavatel:

Wydawnictwo APIS

na zakázku fundace Světlo-Život

Kroščenko-Wrocław 2000

Fundace Světlo-Život děkuje státní agentuře Rozwiązywania Problem'ow Alkoholowych za finanční pomoc při vydání této publikace.